

Innspill til P1: Politisk organisering

14.08.2017 – Nærdemokratiske ordninger

**Nye
Asker**

-
- Refleksjonspunkter fra studietur
 - Veien videre i arbeidet med nærdemokratiske modeller
 - Oppgaveutvalg – erfaringer fra Svelvik
 - Foreningsmodellen – erfaringer fra Fredrikstad

**Nye
Asker**

Refleksjonspunkter fra studietur til Danmark

Ingvill Dahl, Distriktssenteret

- Hva mener vi med nærdemokrati?
 - Hva mener vi med innbyggermedvirkning?
 - Hva slags utfordringer skal nærdemokratiske modeller svare på?
 - Geografi, oppgaver, tema eller saker?
-
- Vi skal gjennomføre en **lokaldemokratiundersøkelse** i Hurum, Røyken og Asker som grunnlag for videre arbeid

Refleksjonspunkter fra studietur til Danmark

Lars Bjerke

- Demokrati som samfunnskaping, deltakelse og gode beslutninger for fellesskapet
- Bygge ny kommune; Styrke deltakelse og mobilisere kunnskap og ressurser.
- ... men det er noen dilemmaer.... Deltakende demokrati og representativt demokrati.
- Betydning av politisk lederskap
- Betydning av innbyggermedvirkning

- **Hvilke modeller** egner seg for nye Asker? Politisk eller upolitisk? Faste utvalg eller ad hoc utvalg?

Refleksjonspunkter fra studietur til Danmark

Frank E Andersen, Gentofte

- Bedre velferd for færre ressurser og robusthet
- Fokus på kjerneoppgaver
- Mindre linje, mer nettverk
- Roller i endring: forvaltningen fasiliterer, politikerne utformer politikk, borgerne medskaper. Felles ansvar for utførelse.
- Oppgaveutvalg = ny politisk arbeidsform

Utfordringer:

- Å jobbe sammen på tvers
- Å forstå nye roller
- **Hvilken politikerrolle vil man ha?**

Refleksjonspunkter fra studietur til Danmark

Jacob Torfing; Fra motspillsdemokrati til medspillsdemokrati

- Samskaping er drevet av en erkjennelse av at ingen av aktørene har de nødvendige ressursene til å løse komplekse problemstillinger. (Farvel til deltakelsestrappen)
- Politikere må «sette seg i spissen for samskapt politikkutvikling»
- Gentoftemodellen: politiske prinsipper i stedet for saksbehandling
- Samarbeid med innbyggere om politikkutforming

- Utfordring til politikere; legge vekk partipolitikken sammen med innbyggerne, lytte, spørre og teste egne politiske synpunkter, være åpen for ideer og innspill, **dele på makt og derved få større handlekraft.**
- Utfordring for administrasjonen: økt ressursbruk på kort sikt. Stille spørsmål, ikke lage innstillinger, **fasilitere.**

Utfordringer til videre bearbeidelse

Hva

Metoder
Strukturer

Hvem

Hvilke
målgrupper?

Hvorfor

Hva vil vi oppnå
med
nærdemokratiske
ordninger?

- Innbyggermedvirkning
 - Facebook
 - Gjestebud
 - Nærmiljøkonferanser
 - Temamøter
- Oppgaveutvalg
- Nærmiljøutvalg

- Innbyggere
- Ansatte
- Politikere
- Sivilsamfunn (næringsliv, lag og foreninger...)

- Deltakelse
- Partnerskap
- Medbestemmelse
- Samskapt politikk
- Styrke sosial kapital i lokalsamfunnene

→ Erfaringer fra Svelvik

**Nye
Asker**

Lokaldemokratiprojektet i Svelvik

Prosjektvarighet: 2017-2019 (Kommunestyresak 76/17, kommuneplanens handlingsdel s 95)

- Mål: at Fellesnemda skal få erfaringer fra ulike modeller å legge til grunn når de skal velge løsning for å sikre lokaldemokratiet i ny kommune. I tillegg er økt valgdeltagelse et mål.

Resultatmål:

2017:

- Utprøving av tre oppgaveutvalg, med følgeforskning og i tett dialog med KS
- Videreutvikle NMU (Nærmiljøutvalg) i samarbeid med eksisterende NMU på Berger og i Nesbygda
- Etablere konseptet og gjennomføre "First Tuesday" månedlig (*møteplass der næringsliv, offentlig forvaltning og andre interesserte møtes for å drøfte konkrete utfordringer og muligheter i kommunen*)
- Utarbeide konseptet "iFokus" (*debattprogram der aktuelle tema settes på dagsorden*)
- Etablere konseptet "Usagt" (*debattarena for ungdom*)
- Digitalisere konseptet «Gjestebud» slik at viktige sider ved konseptet sikres og andre kommuner kan ta ut effekten ved metodikken
- Ungdata gjennomføres, og elevråd og UKS involveres i forberedelsene

2018-2020:

- Etablere Fellesskapere (*Fællesskaberne, etter dansk modell, er et bindeledd, en veiviser og katalysator når innbyggerne vil noe med kommunen, og når kommunen vil noe med innbyggerne*)
- Revitalisere samarbeidet mellom Svelvik kommune og Idrettsrådet og Sang- og musikkrådet
- Borgertorget er etablert som arena/møteplass for engasjement og dialog mellom innbyggere og kommunen

Forskningsrapport om forsøket med oppgaveutvalg i Svelvik

Bakgrunn

Forsøk med 3 oppgaveutvalg våren 2017.

Rapporten er utarbeidet, og publiseres etter behandling i Svelvik
Kombinasjon av samfunnsmessige, styringsmessige, politiske og demokratiske faktorer ligger til grunn for forsøket.

Oppgaveutvalg: en politisk arbeidsform og IKKE en nærdemokratisk ordning.

«En måte å arbeide politisk på som ikke først og fremst støtter seg på partipolitikk.»

En ny politisk arbeidsform?

Evaluering av oppgaveutvalg i Svelvik
kommune våren 2017

Jacob Torfing
Roskilde Universitet

Eva Sprensen
Roskilde Universitet

Marte Winzold
Universitetet i Oslo/Institutt for Samfunnsforskning

Asbjørn Røiseland
Nord Universitet

Hva er oppgaveutvalg?

Om utvalgene:

- Midlertidige utvalg
- Opprettet i tillegg til etablerte politiske ordninger. Man har redusert møtefrekvens i ordinære utvalg for å unngå for stor arbeidsbelastning i forsøksperioden.
- Juridisk: kommuneloven §10 nr 5.
- Saksforberedende organ

- Framtidas omsorgstjenester – velferdsteknologi
- Omdømmeprojektet Svelvik 2020
- Temaplan for friluftsliv og rekreasjon

Deltakere og organisering:

- 5 politikere valgt av kommunestyret blant kommunestyrets medlemmer eller medlemmer av faste utvalg
- 10 innbyggere med en bestemt kompetanseprofil.
- Leder og nestleder valgt blant politikerne.
- Politikerne rekrutterer de 10 innbyggerne etter annonsering og direkte forespørsler
- Administrasjon fasiliterer møtene.

Sentrale utfordringer i gjennomføring

Rekruttering

Det var ikke så enkelt å finne deltakere til utvalgene som man hadde trodd. Annonsering var ikke nok, så direkte forespørsler måtte til for å fylle plassene.

Oppgaveutvalgenes arbeid/status

Prinsippet om fullført administrativ saksbehandling; veien fra oppgaveutvalgene til politisk vedtatte og iverksatte endringer er lang.

Fasilitering

Arbeidskrevende for administrasjonen

- Ny og annerledes arbeidsform
- Mer belastning på noen få, mens saksbehandlere for faste utvalg fikk mindre arbeid (forskyvning av arbeidsoppgaver)
- Krever prosesskompetanse i tillegg til fag/saksbehandlerkompetanse

Suksessfaktorer og utfordringer i forsøket

Suksessfaktorer

- Møteledelse
- Holdning/stemning blant deltakerne
- Politikkutvikler-kompetanse hos politikerne
- Erfaring ifht å vurdere realisme i forslag
- Tilbaketrukket rolle fra administrasjonen (NB – kan diskuteres)

Effekter på politisk lederskap

- Politikktutforming er blitt sentrum i det politiske arbeidet
- Det arbeides med politikk på nye måter
- Sterkere tverrpolitisk samarbeid i kommunestyret
- Økt engasjement og politisk eierskap og legitimitet
- Ny kunnskap inn i politiske prosesser
- Økt fokus på resultat og effekt (også potensiell utfordring)
- Politikerne mer opptatt av hva som skjer etter vedtak
- Økt politisk handlingskraft og styringskapasitet

Utfordringer

- Koordinering på tvers av oppgaveutvalgene
- Partipolitiske konfliktlinjer
- Har bare behandlet lite kontroversielle tema
- Medarbeidere må få være med i beslutningsprosesser for å styrke implementering

Forskernes konklusjon

Et vellykket eksperiment

- Har prøvd ut ny arbeidsform
- Har jobbet frem nye og innovative forslag
- Utvalgenes arbeid er ikke slutført før evaluering, så vanskelig å si noe om resultater av utvalgenes arbeid

- I forhold til forventninger
- - politikere og innbyggere rapporterer at de
 - føler seg mer involvert i politikkutvikling
 - Har bedre beslutningsgrunnlag
 - At samhandlingen er mer demokratisk forankret

Innbyggerne mer positive til å fortsette med ordningen enn politikerne

(Mulig forklaring at ordningen ikke er kjent og erfart blant så mange politikere, eller at de avventer resultater før de gjør seg opp en mening.)

Likheter og ulikheter

Svelvik

- 3 oppgaveutvalg
- Politikerne utpekt basert på en blanding av egenmotivasjon og kompetanse og forhandlinger i valgkomité som består av gruppelederne
- De utvalgte politikerne utpeker innbyggerne
- Slutført saksbehandling gjør at forslaget må via rådmann til kommunestyret og kan gjøre veien til gjennomføring lang

Gentofte

- 8 oppgaveutvalg
- Kommunestyret utpeker alle deltakere
- Politikerne utpekes etter d'Hondske modell
- Utvalget presenterer direkte for kommunestyret

Forskernes videre anbefalinger

1. Utvide til 4-5 oppgaveutvalg slik at alle politikere får anledning til å delta
2. Fortsette å peke ut problemer og saksområder med behov for nye og innovative løsninger, MEN ikke bare ufarlige konsensus-saker
3. Understreke i mandatet at OU skal bruke tid på å presisere problemforståelsen, utvikle og prioritere mellom løsningsfoslga og reflektere over iverksetteslesprosessen
4. Bruker mer tid og ressurser på å rekruttere interesserte innbyggere
5. Styrke fasiliteringskompetansen blant ansatte (eget program?)
6. La fasilitatorene overta møteledelsen
7. Arrangere offentlige høringer som en integrert del av OU's arbeid
8. Underveisrapportering fra utvalgene i formannskap eller kommunestyre
9. Redusere møtehyppighet i faste utvalg
10. Trekke inn Drammen og Nedre Eiker i det videre arbeidet.

→ Erfaringer fra Fredrikstad

**Nye
Asker**

Videreutvikling av lokalsamfunnsmodell

Fredrikstad kommune Planprogram:
Kommuneplan for Fredrikstad kommune 2018-2030
Samfunnsdelen s 12.

«Det er behov for å videreutvikle Fredrikstads lokalsamfunnsmodell, og behov for nytenkning når det gjelder nærmiljø og lokalsamfunnsarbeid slik at vi lykkes med en enda større grad av involvering og medvirkning. Det ligger en utfordring i å opprettholde en sterk frivillighet.»

Kunnskapsgrunnlag

Bakgrunn

- 1998: Fredrikstaderklæringen bygger på Lokal agenda 21
- 2002: Lokalsamfunnsmodellen innføres; først 10, senere 23 utvalg, 6.7 årsverk.
- 2003: Østfoldforskning gjennomfører evaluering. Konklusjon: «prosjektet oppleves i rimelig grad som vellykket»
- Behov for tydeligere målsettinger og måleindikatorer. Ambisjonsnivå rettet mot bærekraftig utvikling var for ambisiøst ifht ressursbruken.
- 2011: fra 23 til 21 utvalg. Ny evaluering. Påpekte bl.a behov for å styrke forankring både i kommunen og blant lag og foreninger, fokus på sosiokulturelle utfordringer, å tilføre feridgheter og kunnskap og utvikle prøveprosjekter, samt at det må tilføres økonomiske midler til de som vil løse lokale utviklingstiltak.
- I dag: 21 utvalg, 2 årsverk, behov for videreutvikling av modellen

Videreutvikling av lokalsamfunnsmodellen i Fredrikstad

Kunnskapsgrunnlag, 28. desember 2016

«Utrolige ting kan skje om begeistring blir brukt som drivkraft.»

Kong Olav V

Sentrale utfordringer

- Organisasjonsnummer og Brønnøysundregister – ikke lengre mulig.
- Sosiokulturelle forhold – økt nødvendighet av å jobbe med utvikling av sosial kapital
- Frivillige organisasjoner i endring
 - Zappertilknytning
 - Virtuelle organisasjoner
- Barrierer for deltakelse i sivilsamfunnet
 - Innvandrerbefolkningen underrepresentert
 - Høyinntektsgrupper overrepresentert
 - Kompetanse og økonomi i organisasjonslivet
 - Å sette organisasjonsarbeid i en større sammenheng og slik utvikle lenkende og brobyggende sosial kapital - > lokale myndigheters evne og vilje til å fungere som koordinerende instans.
 - Behov for å styrke nettverksdannelse
- Sammensatte samfunnsproblemer trenger flere aktører og nye løsninger - > utfordrer tradisjonelle metoder for ledelse og styring
- Styrke samspillet mellom organisasjonsliv og demokrati

Nærdemokratiske ordninger

1. Frivillige organisasjoner med bestemt geografisk nedslagsfelt

Erfaringer: klarer ikke opprettholde varig engasjement i lokalsamfunnet. Jo mindre innflytelse, jo vanskeligere å dyrke engasjement

Fordel (?): gir full autonomi og løsrives fra kommuneorganisasjonen. Gir tilgang til å søke midler.

1. Foreningsbasert lokalutvalgsmodell innenfor bestemt geografisk område

Erfaring: Viktig med nær kobling til kommunestyret, synliggjøre at de gjør en forskjell.

Fordel: Kan gi bedre beslutninger og styrke det representative demokratiet. Kan være høringsinstans og være lokal koordinator mellom kommune og lag og foreninger.

1. Organ med delegert beslutningskompetanse

Bydelsmyndighet – ikke aktuelt i Fredrikstad.

Erfaringer fra HOLBÆK

- Opp til utvalgene hvordan de konstitueres og jobber
- De setter selv dagsorden
- Politikerne har ikke lengre ansvar for hvert sitt utvalg
- Tema- og ad hoc initiert mer enn rutinemessige hendelser
- 12 fellesskapere følger opp arbeidet. Erfaring: Viktig å styrke administrasjonens evne til å inngå i dialogbasert samarbeid.

Hovedutfordringer for Fredrikstad

- Rekruttering
- Representativitet
- Kommunikasjon med kommune og sivilsamfunn
- Skape interesse for faktorer som ikke er så lett påviselige – som folkehelse, levekår og inkludering, og hvordan bygge sosial kapital.
- Frivillighet i endring

Veien videre i Fredrikstad

Gitt bakgrunn, historikk, evalueringsrapporter, samfunnsutviklingen, og utfordringer med organisasjonsnummer og nyere forskning på feltet, ser vi disse hovedutfordringer for arbeidet med lokalsamfunn i Fredrikstad kommune:

1. Hvordan organisere lokalsamfunnsmodellen slik at den kan gi autonomi til lokalsamfunnsutvalgene og mulighet for reell påvirkning og deltakelse?
2. Hvordan få til bred og god kommunikasjon med utvalgene og på tvers av kommuneorganisasjonen?
3. På hvilken måte kan lokalsamfunnsordningen videreutvikles for å imøtekomme folkehelseutfordringer og levekårsutfordringer, herunder skape gode møteplasser som kan gi økt livskvalitet og mulighet til medvirkning og delaktighet i eget lokalsamfunn?

Ut i fra kunnskapsoversikten som nå er lagt fram foreslås følgende mål for videreutvikling av lokalsamfunnsmodellen:

Mål 1: Økt folkelig deltakelse og reell medinnflytelse fra lokalsamfunnene

Mål 2: Imøtekomme sosiokulturelle utfordringer i lokalsamfunnene

Mål 3: Felles verdiskaping i lokalsamfunnene

Rammer for videreutvikling av lokalsamfunnsmodellen

- Foreningsbasert
- Formell høringsinstans
- Selvstendig juridiske enheter
- Se nærmere på ressursbehov i plan- og budsjettarbeiet
- Alle seksjoner må prioritere arbeid med lokalsamfunnsutvalgene
- Etablere god kommunikasjonsstruktur
- Temamøter med representative politiske organer
- Kurs- og kompetanseheving for rekrutter i foreninger/organisasjoner
- Kan etableres prosjekter i samarbeid mellom kommune, lokalsamfunnsutvalg og andre sivilsamfunnsaktører.

Utfordringer til videre bearbeidelse

Hva

Metoder
Strukturer

Hvem

Hvilke
målgrupper?

Hvorfor

Hva vil vi oppnå
med
nærdemokratiske
ordninger?

- Innbyggermedvirkning
 - Facebook
 - Gjestebud
 - Nærmiljøkonferanser
 - Temamøter
- Oppgaveutvalg
- Nærmiljøutvalg

- Innbyggere
- Ansatte
- Politikere
- Sivilsamfunn (næringsliv, lag og foreninger...)

- Deltakelse
- Partnerskap
- Medbestemmelse
- Samskapt politikk
- Styrke sosial kapital i lokalsamfunnene

Nye Asker

nyeasker.no

